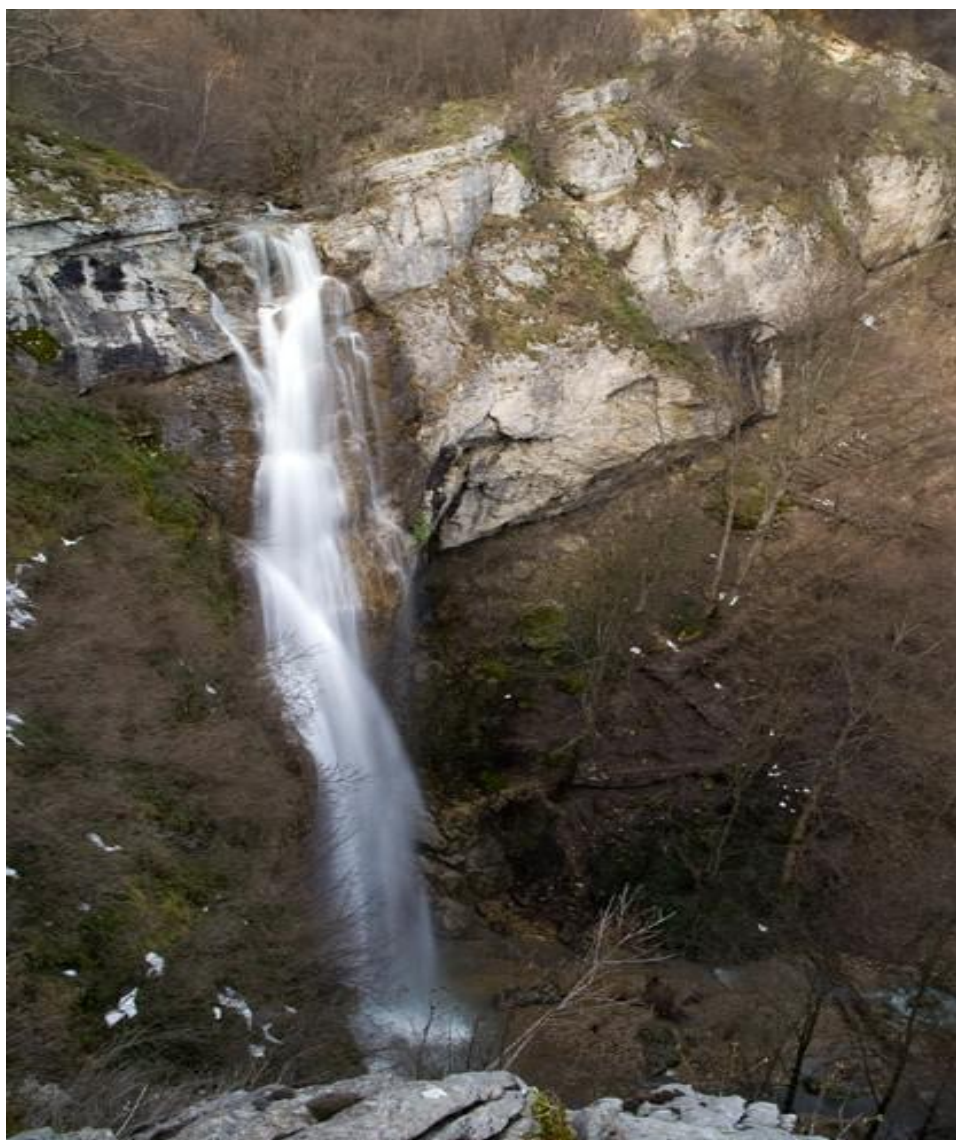

ДОКЛАД
ЗА ГОРИТЕ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА
СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС „СМЯДОВО“
(Актуализиран 2022 г. от ТП ДГС „Смядово“)

Настоящото проучване е извършено в периода септември 2010 - март 2011 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) Смядово и в изпълнение на принцип 9 от Националния стандарт за устойчиво управление на горите в България. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF - DCP.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководство. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП ДГС Смядово. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

ТП ДГС Смядово управлява територия от **17060,8 ха**, която обхваща водосбора на река Камчия и нейния приток р. Брестова северно от вододелното било на Източна Стара планина.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ДГС Смядово са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ДГС Смядово, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия горскостопански план на ДГС Смядово да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. Концентрации на биологично разнообразие вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове, с глобално, регионално или национално значение.

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС – Смядово, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Земи и гори от горския фонд (ЗГГФ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ЗГГФ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ЗГГФ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ЗГГФ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

На територията на ДГС Смядово има обявени три защитени територии (ЗТ), които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. По смисъла на Закона за защитените територии, категориите ЗТ са както следва: една е обявена за природна забележителност (ПЗ), две са обявени за защитени местности (ЗМ). Подробни данни за защитените територии в ДГС Смядово са посочени в Таблица 1.

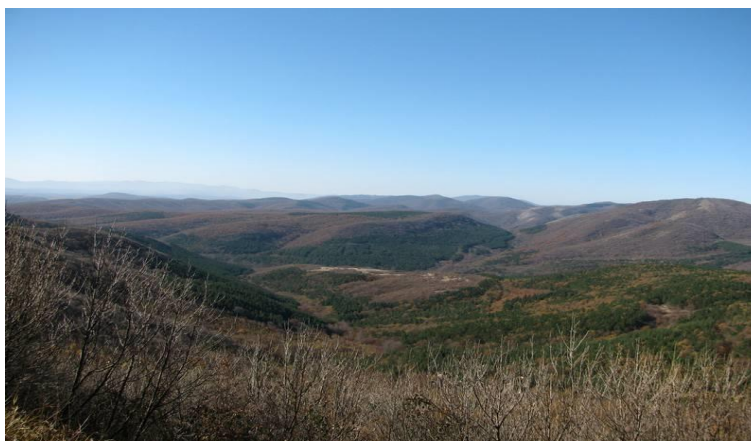
Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ДГС Смядово

Защитена територия	Площ /ха/	Отдел/подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Цел на обявяване
ПЗ „Скока“	111,2 ха. От които 102,3 ха – залесена и 8,9 ха - незалесена	140 в, р, с, т, у, ф, ц, ш, щ, н1, о1, 1,2, 3, 5, 10, 11, 12, 13, 14 143 а, б, в, п, р, с, т, у, ф, щ, 1, 2, 3, 9, 10; 152 г, 3, 4, 5;	с. Веселиново Община Смядово	Обявена със Заповед № РД - 314 от 30.05.2006 г. на МОСВ В границите на природната забележителност се забранява: 1. Строителство, както и монтиране на съоръжения, с изключение на преместваеми обекти, които не са трайно свързани с терена: беседки, пейки, указателни и информационни табели, съдове за събиране на отпадъци и други за нуждите на екоуризма, обслужването на посетители и управлението на защитената територия. 2. Ловуване. 3. Проучване и добив на полезни изкопаеми, както и добив на инертни материали.. 4. Палене на огън, извън определените за целта места. 5. Бивакуване. 6. Паша на домашни животни.	Опазване на естествено карстово езеро и характерни за района ландшафти.
ЗМ „Челеклията“	22,4 ха. от които залесена 21,7 ха. и 0,7 ха. незалесена	126 м – п, 2, 4;	с. Веселиново Община Смядово	Обявена като ЗМ със Заповед № РД - 312 от 30.05.2006 г. на МОСВ В границите на защитената местност се забранява: 1. Ловуване. 2. Палене на огън и бивакуване. 3. Проучване и добив на полезни изкопаеми. 4. Паша на домашни животни. 5. Преминаване на МПС, с изключение на такива, осъществяващи охранителни, горско – стопански и противопожарни дейности. 6. Дейности, които могат да доведат до увреждането и унищожаването на екземпляри от растителните видове, предмет на защита, както и техните местообитания.	Опазване на местообитание от типа „панонски гори“, включващо находища от червен божур, понтийска ведрица, момкова сълза и други защитени растителни и животински видове.
ЗМ „Дебелеца“	28,8 ха. цялата залесена	125 л, н;	с. Веселиново Община Смядово	Обявена като ЗМ със Заповед № РД - 313 от 30.05.2006 г. на МОСВ В границите на защитената местност се забранява: 1. Ловуване. 2. Палене на огън и бивакуване. 3. Проучване и добив на полезни изкопаеми. 4. Паша на домашни животни. 5. Преминаване на МПС, с изключение на такива, осъществяващи охранителни, горско – стопански и противопожарни дейности. 6. Дейности, които могат да доведат до увреждането и унищожаването на екземпляри от растителните видове, предмет на защита, както и техните местообитания.	Опазване на вековна букова гора и естествени находища от волски език, мъжка папрат, женска папрат, бодлив залист, подезичен залист.

На територията на ДГС Смядово има обявени със заповед на КОПС от различни години 4 бр. вековни дървета, които са в ДГТ.

Списък на вековните дървета на територията на ТП ДГС Смядово

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище/Местност	Години	Височина (м)	Обиколка (м)
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	200	23	2,8
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	290	23	3,1
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	20	2,5
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	21	3,0

Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа „Натура 2000” на територията на страната, към ВКС1.1. т.4 идентифицираните защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие са:

33 „Провадийско – Роякско плато” –BG0000104

33 „Ришки проход” – BG0000149

33 „Екокоридор Камчия - Емине” – BG0000393

33 „Провадийско – Роякско плато”- BG0002038

Важно е също да се отбележи наличието на 33 „Голяма Камчия” – BG0000501, намираща се на територията на стопанството, но не попадаща в границите на ДГТ. Тя е приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и е определена като потенциална защитена зона.

Постигнатите ангажименти на Р. България по изпълнението на Директива 409/79 и Директива 92/43 и съгласно прякото действие на двете директиви, посочените по-горе защитени зони подлежат на превантивни мерки на опазване и защита. Предвидените лесовъдски дейности на териториите на защитените зони трябва стриктно да следват изискванията на Закона за биологичното разнообразие за превенция и поддържане на благоприятно природозащитно състояние на видове и местообитания.

Списък на подотделите, попадащи в защитени зони по НАТУРА 2000:

1. В Защитена зона **BG0000393 „Екокоридор Камчия - Емине“** попада част от площта на ТП ДГС „Смядово“ отдели и подотдели: **1:** в, е, ж, з, и, к, л, 1; **2:** г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1; **3:** г, д, е, ж, з, и, к; **4:** в, г, д, е, ж; **5:** б, в, г, о, п; **6:** а, б, в, 1; **7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15:** б, в, г, д, е, л, м, 1, 2; **16; 17; 18:** а, б, в, г, д, п, р, 1, 2; **19:** а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4; **20:** а, б, в, г, д, 1, 2, 3; **21; 22; 23:** д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, у, ч; **24; 25:** а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2; **26; 27:** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; **28; 29; 30; 31; 32; 33:** а, б, в, г, д, е, ж; **34:** б, в, г, д, е, ж, з, и, л, 1; **35; 36; 37; 38; 39:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л; **40:** а, б, в, д, ж, з, 1, 2; **41:** г, е, з, к; **76:** к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, к1, р1, с1, т1, у1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12; **77:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, с, у, 1, 5, 6, 8, 9; **78:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, п1, ц1, ч1, ш1, щ1, а2, н2, 1, 2, 8; **79:** д, е, ж, з, р, с, т, 1, 2, 3; **80:** а, б, в, д, з, и, о, п, р, т, 1, 2; **81; 82; 83; 84:** а, б, в, г, д, е, 1, 2; **85:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, 1, 2, 3; **86:** б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, 1, 2, 3; **87; 88:** б, в, г, д, е, ж, л; **89:** а, б, в, г, д, е; **90:** а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м; **91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98:** а, в, г, д, е, ж, з, 1; **99; 100; 101:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6; **102; 103; 104; 105; 106:** а, б, з; **108:** б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4; **158:** а, б, в, г, д, и, к, л, м, н, о, ч, ш, б1, в1, ж1, 2; **159; 160; 161:** а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; **162; 163; 164; 165; 166; 167; 168; 169; 170; 171; 172:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, г1, д1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 18; **173; 174; 175; 176; 177; 178; 179; 180; 181; 182; 183; 184; 185; 186; 187:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2; **188; 189; 190; 191; 192; 193; 194; 195:** а, б, ж, з, и, к, л, м, н, п, р, с, т, у, 1; **196; 197; 205:** в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, м1; **248:** з, щ, а1, в1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1; **249:** л, м, н, о, р, с, т, ф, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, р2, с2, щ4, ю4, я4, а5, б5, в5, г5, и5; **250:** м3, н3, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5, н5, о5, п5, р5, с5, т5, у5, н6, щ6, и7, к7, п7; **251:** а, б, в, г, о, р, с, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, я1, 1, 11, д4, е4, ж4, ч4, ш4; **256:** а, у, ф, х, 1; **259:** а, б, в, г, д, е, ж, з, ж2, з2, и2, у2, ф2, ц2, ш2, а3, 1; **261:** б, в, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 29; **264:** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, щ, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, 1, 2, 3, 4, 5, 6 с обща площ – **8255.4 ха**, от която залесена 8136.2 ха и незалесена 119.2 ха.
2. В Защитена зона **BG0000149 „Ришки проход“** попада част от площта на ТП ДГС „Смядово“ със следните отдели и подотдели: **137 м; 138 а, б, 1; 139 м, 1; 140 о, а1, б1, д1, е1, ж1, 9; 141 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4; 142; 143 в, д, е, ж, з, и, к, л, о, п, р, у, ц, ч, ш, щ, 5, 9; 144; 145; 146; 147; 148; 149; 150; 151; 152 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, е1, 1, 2, 3, 4, 6; 153; 154; 155; 156; 157; 195 в, г, д, е, о; 204; 205 а, б, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, л1; 206; 207; 208; 209; 210; 211; 212; 213; 214; 215; 216; 217; 218; 219; 230; 231; 232; 233; 234; 235; 236; 237; 238; 239; 240; 241; 242; 243; 244; 245; 247; 257 г, д, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, ж1, з1, и1, к1, п1, р1, ч1, я1, в2, г2, д2, е2, ж2, з2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, г3, и3, л3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, у3, ф3; 261 а, г, е, я, р1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, а2, б2, в2, г2, д2, е2, ж2, з2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, т3, ф3, ч3, ю3, я3, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 44, 48, 49, 50, 51, 52, а4, б4, в4, г4, д4, е4, ж4, з4, и4, к4, м4, п4, р4, с4, т4, у4, ф4, х4, ц4, ч4, ш4, щ4, ю4, а5, б5, в5, г5, д5, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5; 263 и, ц1, д2, е2, ж2, з2, и2, л2, м2, н2, о2, п2, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, ф3, х3, ц3, ч3, ш3, щ3, ю3, я3, а4, я4, а5, б5, д5, е5, ж5, и5, к5, л5, н5, 6, 18, 19, 20, 21 с обща площ – **4168.5 ха**, от която залесената 4094.2 ха и незалесената 74.3 ха.**
3. В Защитена зона **BG0000104 „Провадийско - Роякско плато“** попада част от площта на ТП ДГС „Смядово“ отдели и подотдели: **43 а, б, в, г, д, е, з, с, х, ц, 1, 2, 3, 6; 44; 45; 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1; 47; 48; 49; 50; 51; 52 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, ч, ш, 1,**

2, 3, 4, 5, 6; **53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 65; 66; 67; 68; 69; 70; 71; 72; 73** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, а2, б2, в2, г2, д2, е2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, у3, ф3, х3, ц3, ч3, ш3, щ3, ю3, я3, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, а4, б4, в4, г4, д4, е4, ж4, з4, и4, к4, л4, м4, н4, о4, п4, р4, с4, т4, у4, ф4, х4, ц4, ч4, ш4, щ4, ю4, а5, в5, г5, д5, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5; **74; 75** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, с1, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, ж2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, х3, ц3, ч3, ш3, ю3, я3, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а4, б4, в4; **252** а, б, в, г, д, е, ж, м, н, о, п, р, с, т, у, ч, ю, я, а1, б1, в1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, а2, б2, в2, г2, д2, е2, ж2, з2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, у3, ф3, х3, ц3, ч3, ш3, щ3, ф6, 1, 5, 8, 10, 11, б4, в4, г4, д4, е4, ж4, з4, и4, к4, л4, м4, н4, о4, п4, р4, с4, т4, у4, ф4, х4, ц4, ч4, ш4, щ4, ю4, я4, а5, б5, в5, г5, д5, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5, н5, о5, п5, р5, с5, т5, у5, ф5, х5, ц5, ч5, в6, д6, е6, ж6, з6, и6, к6, л6, м6, н6, об, п6, р6, с6, т6, у6; **267** - с обща площ – **2620.5 ха**, от която залесена 2565.0 ха и незалесена 55.5 ха.

4. В **Защитена зона ВГ0002038 „Провадийско - Роякско Плато“** попада част от площта на ТП ДГС „Смядово“ със следните отдели и подотдели **43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, х, ц, ч, ш, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8; 44; 45; 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1; 47; 48; 49; 50; 51; 52 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, ч, ш, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 65; 66; 67; 68; 69; 70; 71; 72; 73 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, а2, б2, в2, г2, д2, е2, ж2, з2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, у3, ф3, х3, ц3, ч3, ш3, щ3, ю3, я3, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а4, б4, в4, г4, д4, е4, ж4, з4, и4, к4, л4, м4, н4, о4, п4, р4, с4, т4, у4, ф4, х4, ц4, ч4, ш4, щ4, ю4, я4, а5, б5, в5, г5, д5, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5, н5; 74; 75; 76; 77 з, л, о, с, т, у, 2, 4, 5, 7, 8; 78 у, ф, ц, ч, ш, щ, б1, с1, т1, у1, б2, г2, к2, м2, о2, п2, 3, 10, 11; 250 ш, щ, ю, б1, в1, г1, м1, н1, о1, т1, у1, ф1, х1, 3, 4, 23, 24, д6, е6, ж6, м7, с7, т7; 252 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, ц1, ч1, ш1, щ1, ю1, я1, а2, б2, в2, г2, д2, е2, ж2, з2, и2, к2, л2, м2, н2, о2, п2, р2, с2, т2, у2, ф2, х2, ц2, ч2, ш2, щ2, ю2, я2, а3, б3, в3, г3, д3, е3, ж3, з3, и3, к3, л3, м3, н3, о3, п3, р3, с3, т3, у3, ф3, х3, ц3, ч3, ш3, щ3, ю3, я3, ф6, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а4, б4, в4, г4, д4, е4, ж4, з4, и4, к4, л4, м4, н4, о4, п4, р4, с4, т4, у4, ф4, х4, ц4, ч4, ш4, щ4, ю4, я4, а5, б5, в5, г5, д5, е5, ж5, з5, и5, к5, л5, м5, н5, о5, п5, р5, с5, т5, у5, ф5, х5, ц5, ч5, в6, г6, д6, е6, ж6, з6, и6, к6, л6, м6, н6, об, п6, р6, с6, т6, у6; **267** с обща площ – **2892.2 ха**, от която залесената 2794.9 ха и незалесената 97.3 ха.**

5. В **Защитена зона ВГ0000501 „Голяма Камчия“** попада част от площта на ТП ДГС „Смядово“ отдели и подотдели: **43: ф; 78: б1, с1, т1, у1, о2, п2, ф2, х2, 5, 10, 11; 250: о, б1, в1, г1, з1, и1, м1, н1, о1, у1, х1, а8, б8, в8, г8, д8, 23, 24, е6, с7, т7, 32** - с обща площ – **12.3 ха**, от която залесена 11.2 ха и незалесена 1.1 ха.

На територията на ЗЗ няма ДГТ.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ДГС Смядово няма изготвени и приети планове за управление. До тяхното изготвяне, стопанисването да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ Забрана на голите сечи и подмяна на основния дървесен вид.

- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети.

2. Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.

3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

4. До окончателното произнасяне на Европейската комисия за защитените зони и респективно изготвянето на Планове им за управление да се прилагат горскостопански практики, които не водят до промяна на естествените местообитания и горски екосистеми.

5. Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС Смядово, включени в границите защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

6. При защитените територии и защитените зони, в които преобладават горските екосистеми, е препоръчително поне 5 % от горите да се определят като “гори във фаза на старост”. Прилагането на тази препоръка би повишило стойността на защитената територия и ВКС 1.1.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони, стопанисващите гората трябва да влязат във връзка с РИОСВ – Шумен, както и с ръководствата на ДГС Смядово, и съвместно да следят за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Шумен трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

2. Препоръчително е да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от Приложение 1 към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ЗГГФ, включваща местообитания на видовете, включени в Приложение 1 към ръководството е ГВКС.

В тази консервационна стойност попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание. Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение за тези и други видове. Видовете са посочени в Приложение 1 към Националното ръководство. Приложението е разработено въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. При теренните проучвания на територията на ДГС Смядово бяха открити находища на видове, включени в Приложение 1. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Растителни видове с разпространение на територията на ДГС Смядово, включени в Приложение 1 към Националното ръководство

1. Черноморска ведрица (Понтийска ведрица) (*Fritillaria pontica* Wahl.)

Многогодишно тревисто луковично растение с дълбоко триръбести стъбла, високо 20-50 cm, геофит. Листата са ланцетни, разположени от средата нагоре по стъблото, срещуположни или по три в прешлени. Цветовете са единични, с прост околоцветник от широкозвънчевидно венче с бледо виненочервен ръб и широка зелена ивица и три прицветни листа в прешлен., наведени на долу, дълги 2,5-3,5 cm и широки 1-1,5 cm. Цъфти в периода март – април, а плодоноси от юни до юли. Размножава се семенно и вегетативно. Среща се в широколистни и смесени планински и низинни гори и храсталаци в Източна и Южна България.

Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Р. България с категория „рядък”. Български субендемичен.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на стопанството .

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на черноморската ведрица да се провеждат през месеците март и април - по време на цъфтежа ѝ. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на ведрицата. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Други растителни видове с локална природозащитна стойност

1. Лудо биле (*Atropa bella-donna* L.)

Многогодишно тревисто растение, хемикриптофит. Стъблото е високо 0,5-1,5 до 2 m. Листата са прости, целокрайни. Цветовете са единични, по-рядко по два на влакнести дръжки. Чашката е 5-делна. Венчето при отвората на венечната тръбица е звънчевидно или тръбесто-звънчевидно, кафяво-виолетово или зеленикаво. Плодът е лъскава, черна, кръгла ягода. Месестата част обикновено е червеникавопурпурна. Цъфти от май до юли, плодоноси август-септември. Среща се из сенчести гори, сечища и храсталаци главно в букови, дъбови и габъррови съобщества.

Видът е в Червена книга на Р. България с категория „рядък“.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида на територията на стопанството. При провеждане на лесовъдските мероприятия да се внимава да не се нанасят механични повреди на индивидите на Беладоната. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,5.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

2. Горска съсънка (*Anemone sylvestris* L.)

Многогодишно тревисто растение с добре развито цилиндрично коренище, гъсто покрито с останки от листа. Цветното стъбло е око 30 cm високо. Приосновните листа са няколко или многобройни, на дълги дръжки, гъсто бяло влакнести. Стъбловите листа са 3, събрани в прешлен. от което излизат няколко листа. Цветовете са еднични. Околоцветникът е съставен от 5-10 бели, отвън влакнести венчелистчета. Плодът е сух сборен, съствен от многобройни орехчета. Цъфтежът е през април-май, плодоносенето през юли-септември. Среща се по сухи тревисти каменливи места в храсталаци и в крайнините на горите, обикновено на варовик.

Видът е включен в Червена книга на Р. България с категория „застрашен“.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на стопанството. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

3. Червен (красив) божур (*Paeonia peregrina* Mill.)

Многогодишно тревисто растение с късо коренище и вретеновидно наддебелени, грудковидни корени. Стъблата са 50 - 90 cm. високи, набраздени, гладки неразклонени. Листата са последователни, 2 пъти пересто или тройно надделени с тясно елипсоидни крайни дялове. Цветът е с пет листна чашка с 8-12 венечни листа, многобройни тичинки и много плодници. Венчелистчетата са тъмно- или светлочервени, по-рядко розови. Плодът е сборен, съставен от 2-3 кадифено мъхести мехунки, всяка с по няколко черни, лъскави семена. Цъфти през май – юни, а плодоноси през юни-юли. Расте из храсталаци и редки гори по каменисти и тревисти места из цялата страна до към 1000 m надморска височина.

Видът е включен в Червена книга на Р. България с категория „рядък“.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на стопанството. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,5.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

4. Многоцветна момкова сълза (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.)

Многогодишно тревисто растение с хоризонтално коренище. Цветоносното стебло е изправено, 10-50 cm високо, ръбесто, голо. Листата последователни в 2 реда, продълговато елиптични, с ясно изпъкнали дъговидни жилки. Цветовете по 1-2 в пазвите на листата, на дръжки, увиснали. Плодът – черносиня ягода. Цъфти април-юни.

Расте из храсталаци и широколистни гори в предпланинските райони до 1000 m надморска височина.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДГС Смядово. Планираните сечи в насаждения с концентрация на индивиди на вида се извеждат през периода октомври-март. При провеждане на лесовъдски мероприятия се внимава да не се нанасят механични повреди на индивидите на редрица. Има документация за обявена ЗМ.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

5. Бодлив залист (*Ruscus aculeatus* L.)

Вечнозелено храстовидно растение. Достига на височина от 30 до 60 cm. Притежава силно разклонено стъбло и пълзящо коренище. Крайните клонки на стъблото са плоски и с ланцетна форма, като на върха са бодливо заострени. Върху тях се разполагат недоразвитите листа, които имат вид на люспици. Цветовете са еднополови, двудомни и са по един или няколко по протежение на листовидните клонки в пазвата на едва забележим околоцветник. Бодливият залист цъфти през периода март – април; а плодоноси през септември-октомври.

Разпространено в сенчестите широколистни гори и храсталаци на предпланинските и ниските планински райони у нас. В пределите на България може да достигне до надморска височина от 900 m, като е смятан за рядко и събирането му е забранено.

ЗАПЛАХИ:

- Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на ДГС Смядово. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При извоза на дървесина не се преминава през местата с концентрация на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

**Животински видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство,
установени на територията на ДГС „Смядово”**

1. Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2. На територията на ДГС “Смядово” е рядък вид по реките, главно по р.Камчия.

ЗАПЛАХИ:

- Основни заплахи са унищожаването на крайбрежната растителност, силен антропогенен натиск и преследване в рибовъдни стопанства;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в района, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото “прочистване“ и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 300 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Черен щъркел (*Ciconia nigra L.*)

Обитава обширни широколистни, смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но по-често в скални ниши, козирки, и цепнатини. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др, главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарници, язовири и др.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на горски местообитания, преследване в рибни стопанства, замърсяване на влажните зони и урбанизация;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване чистотата на реките и рибните ресурси. Осигуряване на зони на спокойствие около гнездата и местата за хранене. В отделите, където е установен вида през гнездовия период, да не се извеждат сечи с интензивност над 10%. В случаите на установени гнезда да не се провеждат сечи или други горскостопански мероприятия в радиус от 500 м около гнездото през гнездовия период (1.02 - 31.08) и 250 м. извън този период.

Да не се допускат сечи на естествена крайречна дървесна растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период и да се следи за евентуални концентрации на вида по течението на р. Камчия и в други райони по време на миграционния период.

3. Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)

Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в крайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко –и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС Смядово не е регистриран през гнездовия период, а само по време на миграция.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на горски местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса. В отделите, където е установен да не се извършват сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ДГС Смядово. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализирания район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

4. Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)

Обитава разнообразни по видов състав стари широколистни, а също смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. **Застрашен вид**, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121“. **У нас е пред прага на изчезване като гнездещ, с катастрофално намаляваща численост! Силно зависим от наличието на стари гори с големи хралупести дървета.**

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на горски местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се провеждат горскостопански дейности в отделите, където е установен вида /с изключение на сечи в горските култури/. За периода от 01.01 до 30.06 зоната на спокойствие около гнездовището следва да бъде от 500 м, а от 01.07 до 31.12 зоната – 250 м. Да се опазват старите хралупести дървета, дори и в горски участъци с по-млада гора. Да се обособяват допълнителни гори в фаза на старост.

В съседните отделите/подотделите/, граничещи с тези, където е установен вида не се провеждат сечи в периода 1 март- 31 юли. Турнусът на сеч на тези насаждения се увеличава поне с един клас на възраст. Лесовъдската намеса трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Интензивността на намесата е не повече от 10% от запаса, като площта на отваряните възобновителни пространства е не по-голяма от един път височината на дървостоя. Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отделите!

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установи евентуалната численост и разпространение на вида на територията на ДГС Смядово през гнездовия период и евентуалните места на концентрация през есенно-зимния период.

5. Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Много рядък вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/. Гнезди на скали и на стари дървета - най-често дъбове или борове.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са видяни да летят птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус не по-малък от 1000 м около гнездото през гнездовия период от 1.02. до 31.07, независимо дали гнездото е на дърво или на скала. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 500 м. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение.

Да не се разорават ливадите и пасищата в района.

Гнездовите находища на вида трябва да се пазят в тайна.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДГС Смядово двойки /в периода 10.05 - 31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида. Наблюденията на гнездата следва да се провеждат с мощна зрителна тръба от разстояние на по-малко от 800-1000 м.

6. Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

Малочислен гнездещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото му е с диаметър над 1 м. Храни се в прилежащите открити местообитания - ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са установени птици през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус от 700 м около гнездото през гнездовия период на вида - от 1.03. до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е в радиус от 350 м. около гнездото. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките в ДЛ. Да не се разорават малкото налични ливади и пасища в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДГС двойки /в периода 10.05 - 31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

7. Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци. Прелетен. Храни се с влечуги, дребни бозайници и птици.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проучване на източните части на ДГС "Смядово" за наличие и на други находища освен картираните. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07..Ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

8. Малък орел (*Hieraetus pennatus*)

Малоброен и застрашен от изчезване вид у нас и в Европа. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. У нас има по-малко от 200

двойки, повечето от тях гнездещи в Източна България. Гнезди в равнинни, предпланински и инископланински широколистни гори, най-често дъбови, по-рядко-букови. Гнездата си устройва на високи дървета в труднодостъпни места. Прелетен вид, пристига през април и отлита през септември-началото на октомври. Ловува из пасища и степи като предпочита лалугери, мишевидни гризачи, влечуги и по-рядко-дребни птици.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се редуцира хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на посочените отдели за присъствието на вида.

9. Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*)

Много рядък вид врабчоподобна птица у нас. Включена в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Гнезди в спорадично в стари букови гори, главно в Стара планина.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В отделите, в които е установен вида не трябва да се извеждат сечи /с изключение на сечи в горски култури/. В съседните отдели трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Интензивността на намесата в тези отдели да бъде не повече от 15% от запаса, като площта на отваряните възобновителни пространства е не по-голяма от един път височината на дървостоя. Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отдели!

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето в горски участъци в които липсват хралупести дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района.

Други животински видове с природозащитно значение, установени на територията на ДГС „Смядово“

1. Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслинозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 cm. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др. Среща се в различни части на стопанството.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване и увреждане на местообитанията;
- Събиране, местене или убиване на индивидите от вида;
- Пожари и разораване на опожарените територии;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високоствъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

2. Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг. Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка. Среща се в различни части на стопанството.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване и увреждане на местообитанията;
- Събиране, местене или убиване на индивидите от вида;
- Пожари и разораване на опожарените територии;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високоствъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

3. Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima* Laurenti)

Обитава предимно влажни места из широколистни гори или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеца дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет. В ДГС Смядово се среща сравнително често в по-ниските гори, заети от дъб, липа, габър и келяв габър.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39”.

ЗАПЛАХИ:

- Пожари;
- Пътният трафик;
- Унищозаване от хората поради страх и непознаване;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърви гори на територията на ДГС, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете.

4. Пепелянка (*Vipera ammodytes*)

Пепелянката предпочита открити, каменисти, припечни места, обрасли с висока тревиста растителност, папрати, храсталаци и обикновено с достатъчно подземни дупки за укрития. Видът е в категория – защитен.

ЗАПЛАХИ:

- Пожари;
- Пътният трафик;
- Унищозаване от хората поради страх и непознаване;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърви гори на територията на стопанството, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете.

5. Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*)

Червенокоремната бумка е защитена от Приложение II на Закона за биологичното разнообразие.

ЗАПЛАХИ:

- Пожари;
- Пътният трафик;
- Унищозаване от хората поради страх и непознаване;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида.

6. Кафява крастава жаба (*Bufo bufo*)

На територията на България е рядък вид, защитен от закона. Среща се в усойни места, където само броени часове дневно прониква слънце. Ловуват предимно нощем, но забравят лова, ако наблизко гори огън. Привлича ги светлината и най-вече топлината.

ЗАПЛАХИ:

- Пожари;
- Пътният трафик;
- Унищозаване от хората поради страх и непознаване;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида.

7. Сив кълвач (*Picus canus*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата Червена книга на България (под печат). Обитава стари букови, дъбови, крайречни и смесени гори.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване и увреждане на местообитанията;
- Безпокойство от човешка намеса;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на биотопните дървета, острови на старостта, мъртва дървесина.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

8. Среден пълстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Обитава стари дъбови, букови, габъррови, липови и крайречни гори.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване и увреждане на местообитанията;
- Безпокойство от човешка намеса;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на биотопните дървета, острови на старостта, мъртва дървесина.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

9. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Обитава стари букови, иглолистни и смесени планински гори до горната им граница; по-рядко нископланински и равнинни гори. Гнезди в стари дървета с хралупи. Най-рано брачни прояви са установени в началото на март, а напуснали гнездото малки в началото на май. Люпилото е от 4-5 яйца, мътенето продължава 12-14 дни, а престоят на малките в гнездото 24-28 дни. При загуба на първото

люпило прави второ люпило. В стари гори гнездовият участък обхваща 100-300 ха, а в горите с малко количество стари и умиращи дървета – 1000-1600 ха.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване и увреждане на местообитанията;
- Безпокойство от човешка намеса;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на биотопните дървета, острови на старостта, мъртва дървесина.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

10. Осояд (*Pernis apivorus*)

Обитава разнообразни стари гори, най-често дъбови и иглолистни, а също букови в съседство с поляни и ливади от морското равнище до около 1800 m н.в. Гнездото е добре скрито в основата на страничен клон на височина 10-20 m. **Застрашен вид**, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се главно с ципокрили насекоми – оси, пчели и др.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са е установени двойки през гнездовия период, да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10% /освен в горските култури попадащи в изброените отдели/. Около идентифицирани гнезда да не се провеждат сечи в радиус от 500 м около гнездото през гнездовия период от 1.04 до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 250 м.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да не се допуска унищожаване на пасища и ливади. Да се прекрати непрестанното палене на стърнища и да се провеждат мероприятия за превенция на горските пожари.

Да се оставят повече гори в фаза на старост и в дъбовата зона на ДГС.

В никакъв случай да не се използват инсектициди в горското стопанство в отделите в които попадат гнездовите ив ловните територии на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездата на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, гнездови успех и евентуални заплахи. У нас е прелетен – идва в края на април и отлита до края на септември. Наблюденията в периода от края на май до края на юли се отнасят за местните гнездещи птици.

11. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. в стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици – сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици. Постоянен вид.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели, където видът се среща да се не се извеждат сечи с интензивност над 10%. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение. При установяване на гнездо да не се сече в радиус от 500 м. около него през гнездовия период и 250 м. извън него.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

12. Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, предимно в планините. Предпочита иглолистни и букови гори. Храни се основно с дребни врабчоподобни птици. Среща се целогодишно у нас, като през зимата идват птици от северни райони на Европа.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека;
- Опожаряване на хранителни местообитания;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели да се не се извеждат сечи с интензивност над 15%. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения. При установяване на гнездо да се остави буфер от 250 м около него в, който да не се извеждат сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

13. Бухал (*Bubo bubo* L.)

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни - зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др. Среща се единично на територията на ДГС Смядово.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови и хранителни местообитания;
- Липса на достатъчно хранителна база;
- Антропогенен натиск, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 - зона 500 м около гнездото) и (от 01.07 до 31.12 - зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнешци, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента - септември - октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

14. Горска улулица (*Strix aluco*)

Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.

Обитава стари широколистни, смесени и по-рядко иглолистни гори, богати на хралупести изсъхнали дървета. Среща се предимно в нископланинската зона, по-малоброен в равнините и във високопланинските райони. Храни се с разнообразни животни, най-вече дребни горски гризачи и насекомоядни, но също различни птици, земноводни, безгръбначни, риба и раци. Широко разпространена на територията на ДГС Смядово.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови и хранителни местообитания;
- Липса на достатъчно хранителна база;
- Антропогенен натиск, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи с интензивност над 15%. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Около установени заети хралупи да не се провеждат сечи в радиус от 500 м. през гнездовия период (1.02.-31.07.) и 250 м. извън него. Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

15. Горска ушата сова (*Asio otus*)

Защитен вид, среща се във всякакви типове гори- иглолистни, широколистни и смесени, в равнини, низини и планини, в крайречни гори и групи дървета сред полето, и дори на единични дървета, нередко и в паркове.

Постоянен вид, през зимата се групира на големи ята, които денуват винаги на едни и същи дървета, с години. Най-често това са иглолистни дървета в клоните на които птиците са незабележими. Нередко зимните концентрации са в селища или в крайнините им.

Храни се с разнообразни животни- най-вече мишевидни гризачи, но също птици, насекомоядни и др. Среща се рядко на територията на ДГС Смядово.

Включен е в приложение III на ЗБР.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови и хранителни местообитания;
- Липса на достатъчно хранителна база;
- Антропогенен натиск, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В подотдели с установено гнездене или зимуване на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи - зона 500 м около гнездото или зимувката.

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

Да не се допуска безпокойство на зимувките.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от края на февруари до май, когато е най-лесно да бъде регистриран..

16. Козодой (*Caprimulgus europaeus*)

Козодоят е **застрашен вид**, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.

Нощна птица с бърз и безшумен полет, която лови насекоми във въздуха, но понякога се храни и на земята, разнообразявайки диетата си с червеи, охлюви, дребни жабчета и др. След залез издава присъствието си с характерен монотонен механичен звук, наподобяващ монотонно жабешко крякане, заради което в съчетание с външността си е наричан още летяща жаба. Издава и редица други звуци, които през брачния период са съпроводени с маневрен полет и шумно припляскване с криле. През деня лежи неподвижно на земята или кацнал на дебел хоризонтален клон и благодарение на отличния си камуфлаж е почти незабележим. Обитава гори, но се среща и в открити местности с храстова растителност, дори и в полупустинни райони.

Широко разпространена птица в горите и храсталациите из ДГС Смядово.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови и хранителни местообитания;
- Липса на достатъчно хранителна база;
- Антропогенен натиск, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Лесовъдската намеса трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия).

Да се избягва химическо третиране на горите за борба с вредители.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района. Картиране на наличните гнездови двойки.

17. Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*)

Много рядък вид пойна птица, гнезди у нас основно в Източна България.

Световно застрашен вид. Защитен у нас. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Гнезди главно в стари, хралупести широколистни гори, обикновено в долове със стара букова, дъбова или габърова гора. Гнезди в хралупи и полухралупи.

ЗАПЛАХИ:

- Загуба на гнездови и хранителни местообитания;
- Липса на достатъчно хранителна база;
- Антропогенен натиск, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В подотделите, където е установен вида да не се извеждат никакви сечи. В отделите, където е посочен вида да не се извеждат сечи с интензивност над 10% от насаждението, като при това се оставят всички дървета от възрастовите класове над 100 г.

Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отдели!

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето само в горски участъци, където липсват хралупести дървета

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района. Картиране на наличните гнездови двойки.

18. Благороден елен (*Cervus elaphus*)

Вид със запас под нормалния за стопанството. Обитава всички горски комплекси, като предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст.

ЗАПЛАХИ:

- Браконьерство;
- Нарушаване на спокойствието през размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодна таксация на благородния елен.

19. Дива свиня (*Sus scrofa*)

Преди появата на Африканската чума по свинете 2018-2019 г., популацията на видът е била в отлично състояние на територията на ТП ДГС Смядово.

Към настоящия момент (2022 г.) популацията на видът се възстановява с добри темпове, като се очаква в рамките на до 10 години да възвърне обема си.

ЗАПЛАХИ:

- Браконьерство;
- Нарушаване на спокойствието през размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодна таксация на дивата свиня. Ако се налага да се води зооветеринарна профилактика.

20. Сърна (*Capreolus capreolus*)

Вид със запас под нормалния за стопанството. Обитава местообитанията свързани с равнино – хълмисти гори и горските комплекси до обработваемите площи, пасища и необработваеми селскостопански площи.

ЗАПЛАХИ:

- Браконьерство;
- Нарушаване на спокойствието през размножителния период;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района;
Да не се допуска завишено безпокойство от страна на човека;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодна таксация на сърната в района.

Безгръбначни видове включени в Приложение 1Б към Практическото ръководство за ГВКС, установени на територията на ТП ДГС „Смядово“.

1. Заплетен карабус *Carabus intricatus* (Linnaeus)

Природозащитен статус: България: няма; Международен: IUCN – NT; CORINE
Среща се из цялата страна в гори със стари и паднали дървета от влаголюбив горски вид.

ЗАПЛАХИ:

- При провеждането на горскостопански дейности да се променят местообитанията на вида чрез отсичане и изнасяне на стояща и лежаща мъртва дървесина;
- Използване на инсектициди;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Лимитиращ фактор е изсичането и подмладяването на горите. Нуждае се от стара мъртва дървесина за убежища на имагото при хибернация. Забрана за сеч на крайречни гори, изкореняване на пънове и промяна на хидрологичния режим на реките. Забрана за промяна на широколистни насаждения в иглолистни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Спада към видовете за крайна оценка. Уловът на възрастни екземпляри се осъществява в предварително определена територия за мониторинг, чрез почвени капани. В границите на тази територия се определя една или повече пробни площи, в рамките на които се извършва събиране на данни за вида. Отчитат се брой индивиди.

2. Еленов Рогач (*Lucanus cervus*)

Природозащитен статус: в България: ЗБР-II, III; международен: HD-II; IUCN European Red List of Saproxyllic Beetles-NT; BC-III;

Обитава предимно влажни места, до половин метър под земя с гниещи корени и дънери. Среща се и в загниващи дървени постройки. Най-едрият български бръмбар (4,5–9,0 cm) с черно-кафяви до червено-кафяви надкрилия. Сезонното развитие на вида зависи от височината, географската ширина и климатичните условия. Възрастните обикновено се появяват в края на май, като мъжките завършват развитието си около седмица преди женските. Срещат се до края на септември. Възрастното насекомо най-често се наблюдава през ранното лято. През деня възрастните стоят най-често неподвижно на стволове на дървета, пънове и клони. Мъжките летят по здрач и в първите часове на нощта, докато женските се пълзят по земята или по дърветата.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване на горите във фаза на старост, биотопните дървета, пънове;
- Използване на инсектициди;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

- Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия;
- Забрана за сеч на биотопни дървета, макриране и опазване на бъдещи такива;
- Забрана за изкореняване на пънове;
- Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари;
- Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост и то само биологични и видовоспецифични);

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Спада към видовете за първа оценка. Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отичат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета или големи клони, купчини с отрязани дърва, хралупи на големи живи

отмиращи дървета, дървета с гъби. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно михрохабитатите, например в случая с хралупите се разравя внимателно гниещата материя на дъното на хралупата на дълбочина не повече от 5-6 см в дълбочина. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

3. Голям сечко (*Cerambyx cerbo Linnaeus*)

Природозащитен статус: в България: ЗБР-II, III; международен: HD-II, IV; IUCN-VU; IUCN European Red List of Saproxylic Beetles-NT; BC-II; CORINE

Широко разпространен вид в цялата страна, но основно в Източна и Южна България. Обитава стари широколистни гори. Развива се предимно по дъбове, по-рядко се среща по кестен, бреза и други широколистни дървета. Ларвите живеят в гниеща дървесина на стари или мъртви дървета и се хранят с нея.

Възрастното насекомо лети през май–август, като най-често се наблюдава през юни–юли. Активно е привечер или през ранните часове на нощта, когато лети или пълзи по стволите на дърветата. Яйцата се отлагат в цепнатини на кората на дървета. Цикълът на развитие продължава 3–4 години.

ЗАПЛАХИ:

- Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта;
- Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива;
- Изкореняване на пънове;
- Пожари;
- Използване на инсектициди;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

- Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия.
- Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива.
- Забрана за изкореняване на пънове.
- Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари.
- Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост и то само биологични и видовоспецифични).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Спада към видовете за първа оценка. Мониторингът се извършва по трансектен метод, като сепроверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отичат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно михрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

ВКС 1.3. КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Списък на индикаторните видове за тази ВКС с техните минимални концентрации в България са посочени в Приложение 2 към ръководството, като там са посочени и праговете им стойности поотделно за всеки вид. Когато в една гора има значимо постоянно или временно съсредоточаване на видове или е убежище от критична важност, съгласно изискванията на Приложение 2 към ръководството, тогава гората е ГВКС.

В района на ДГС Смядово има и миграция, и нощувки на големи ята дневни грабливи птици в различни горски участъци през отделните години - осояди, малки кресливи орли, змияри, обикновени мишелови. Във връзка с опазването пазването на тези концентрации е недопустимо изграждането на вятърни електрогенератори на територията на ДГС Смядово. Надземната електропреносна мрежа е необходимо спешно да бъде обезопасена с изолатори на чашките на стълбовете.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се наблюдават следните важни елементи:

- Концентрации на мигриращи птици;
- Концентрации на зимуващи птици;
- Гнездовища (колонии на птици);
- Колонии от прилепи;
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер;
- Сватбовища на елени;
- Струпвания на земноводни и/или техните малки във водоеми или места за зимуване;
- Концентрации на мигриращи земноводни;
- Зимовища на влечуги;
- Струпвания на влечуги на границата гори-открити територии;
- Струпвания на безгръбначни в стари хралупести дървета, стоящи мъртви и покрити с гъби дървета и гниеща дървесина;

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. Непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, регионално или национално значение, в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие.

Съгласно критериите: географско местоположение; естествено разпространение на дървесните видове; фрагментираност на съобществата и минимална площ е разработена цялостна оценка на горите в България, като са определени горскостопанските единици, попадащи в тази консервационна стойност.

Територията на ДГС Смядово попадат отдели: *1-23, 121-157, 168-171, 173-211, 213-245, 247.*

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Не по-малко от 2% гори от основно представените горскодървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, попадащи във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържа определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на / голини, поляни / естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващият процент е под определения по критерий. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията. Количествените показатели трябва да съответстват на посочените в таблицата за пълна оценка за всеки от определените горско-растителни пояси.
2. Мониторирането се извършва всяка година по документи и снимков материал. Да се използват действащите горскостопански план, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, стопански планове и т.н.
3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконно изсичане, необмислено разработване на мини, и неустойчиво земеделие.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии.

ГВКС представляват всички ЗГГФ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ЛУП на ДГС Смядово. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към Приложение 4 на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ДГС Смядово са идентифицирани 1 тип редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.66 Medio-European limestone [Fagus] forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плиткочовни почви от типове лесивирани файземи (*Luvic Phaeozems*) и рендзини (*Rendzic Leptosols*). Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica subsp. sylvatica* и *Fagus sylvatica subsp. moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. *Orchidaceae* (*Cephalanthera spp.*, *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis spp.*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens*).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС Смядово местообитанието е установено в отдели: **153 а, б, в, г, д, ж, к, н, т; 154 б, в, г.**

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Гора във фаза на старост (Old growth forests) е територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и са представени следните характеристики:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени

съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

Необходимо е на най-малко 5% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Особено подходящи за тази цел са естествени насаждения с възраст над 100 години, които не са били обект на стопанска дейност. Препоръчително е горите във фаза на старост да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост, определените насаждения трябва да се остави на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от съответната ГФС/.

Приблизително 120 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

На територията на ТП ДГС Смядово, ГФС включват подотдели: 1г, 1е, 1з, 1и, 2а, 2е, 2ж, 2з, 2и, 2к, 2л, 3д, 3е, 3ж, 3з, 3и, 3к, 4г, 5в, 6а, 6б, 6в, 7а, 7б, 7в, 8а, 8б, 8в, 8г, 9а, 9б, 9в, 55б, 55ш, 56в, 56д, 75а, 75б, 75к, 75л, 75с, 75ф, 75ч, 75ш, 80б, 81б, 91г, 94а, 98ж, 99е, 125а, 125е, 125м, 125н, 127ж, 127з, 127л, 128е, 128л, 132а, 132д, 132е, 132ж, 132з, 133а, 133б, 133в, 133г, 133д, 137м, 138л, 139а, 139н, 139г, 140б1, 140и1 142е, 143ж, 143ш, 152а, 152б, 152в, 152г, 152д, 152е, 153л, 153н, 154г, 155к, 167и, 167к, 169д, 172в, 213м, 231в, 231г, 232з, 232и, 232к, 233д, 233е, 233ж, 233з, 234ж, 235е, 235ж, 237г, 237е, 237д, 237ж, 237з, 237и, с обща площ от 1096,2 ха.

Посочените насаждения ГФС са защитени в естественото им състояние, като **в тях не се допуска лесовъдска намеса** и извличане на дървесина, освен в случаите на едроплощни природни нарушения, заемащи над 50 % от площта на съответния подотдел, определен като ГФС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 3

1. G1.66 Medio-European limestone [Fagus] forests

Тези горски екосистеми са се адаптирали към не толкова благоприятните условия на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в тях. Потенциален проблем при извеждане на сечи е по-голямата вероятност от зачимяване и увеличаване на покритието на храстовия етаж при равномерно отваряне на склопа. Тъй като част от тези гори растат на терени с ниска продуктивност, за всяко конкретно насаждение се изисква да се направи оценка на производствените цели.

При стопанисването на тези гори е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи. Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове. Отгледните мероприятия в стопанисването на младите насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията. При възстановяването на такива територии трябва да се използва възможността за увеличаване участието на пионерни и светлолюбиви видове характерни за региона.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя се провежда поне веднъж годишно. Ако е необходимо сезонно отчитане мониторинга може да се прилага по-често, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.
5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации вкл., опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове.

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ДГС Смядово са представени някои типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от горскостопански план и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ДГС Смядово са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ЗГГФ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ЗГГФ попадащи в близост до източници за питейно-битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водоземането и 50 м под него с широчина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ДГС Смядово в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайната зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно-битови нужди. Включените горскостопански единици са определени въз основа на интервюта с персонала на Държавното горско стопанство.

Таблица № 3.

Списък на общата площ по землища и подотдели във вододайните зони /ВЗ/ - ДГС Смядово

Община СМЯДОВО			
№ по ред	Землище	Списък подотдели	площ ха
1.	гр. СМЯДОВО	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11: а, б, в, г, д, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 6; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 35; 37; 40; 42: а, б, в, г, д, о, 1, 3, 4	1843.9
2.	с. АЛЕКСАНДРОВО	11: е, 5	1.8
3.	с. ВЕСЕЛИНОВО	33; 34; 106; 107; 108; 109; 110; 111; 112; 113; 114; 115; 116; 117; 118; 119; 120; 121; 122; 123; 124; 125; 126; 127; 128; 129; 130; 135: ж, з, и, 2, 3, 4; 136: е, з; 137: ж, з, 3; 140: в, л, м, н, о, п, р, ш, щ, ю, я, в1, г1, ж1, л1, м1, н1, о1, п1, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14; 143: а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, щ, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 144: а, б, в, д, е, ж, з, н, 2, 3, 6; 148: з, и, 1; 150: а, б, в, 4; 151: б, д, е, ж, 6, 7, 9	2118.4
4.	с. КЪЛНОВО	43: т, у, щ, 5, 9; 49: а, б, в, г, д, о, п; 50: а, б, в, г, д, е, к, 1; 51: а, б, в, г, н	156.1
5.	с. ЯНКОВО	54; 55; 56; 59; 72: е, ж, н, о, п, с, т, у, ф, х, ц, щ; 267: е, ж, л1, м1, н1, ф1, х1, ш1	310.5
6.	с. ЖЕЛЪД	76: з1, и1, м1, 14; 78: н, о, п, р, д1, е1, р1, с1, ф1, х1, б2, в2, з2, о2, 5, 10, 11	8.8
7.	с. БЯЛ БРЯГ	79: з, ф; 84: 3; 86: и; 92: д; 95: д; 250: ф6, с7, т7	31.8
8.	с. РИШ	155: з; 188; 189; 190; 191; 192; 193; 194: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, ш; 206: е; 209: ч, ш; 210: т, 3; 211: у; 214: 1; 231: и; 232: г, к; 233: к, п; 234; 235: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, х, ц, ч, ш, щ, ю; 236; 237; 238; 240: а, б, в, г, д, е, ж, з, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14	1045.6
ВСИЧКО: Община СМЯДОВО			5516.9

Таблица № 4.

Част от територията на **вододейните зони** попадат в **Натура – 2000** в следните защитени зони:

Зона Натура 2000	Списък подотдели	Площ ха
BG0000104 <i>Провадийско - Роякско плато</i>	49: а, б, в, г, д, о, п; 50: а, б, в, г, д, е, к, 1; 51: а, б, в, г, н; 54; 55; 56; 59; 72: е, ж, н, о, п, с, т, у, ф, х, ц, щ; 267: е, ж, л1, м1, н1, ф1, х1, ш1	460.5
BG0000149 <i>Ришки Проход</i>	140: о, ж1; 143: в, д, е, ж, и, к, л, о, п, р, у, щ, 5, 9; 144: а, б, в, д, е, ж, з, н, 2, 3, 6; 148: з, и, 1; 150: а, б, в, 4; 151: б, д, е, ж, 6, 7, 9; 155: з; 206: е; 209: ч, ш; 210: т, 3; 211: у; 214: 1; 231: и; 232: г, к; 233: к, п; 234; 235: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, х, ц, ч, ш, щ, ю; 236; 237; 238; 240: а, б, в, г, д, е, ж, з, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н1, о1, п1, р1, с1, т1, у1, ф1, х1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14	618.8
BG0000393 <i>Екокоридор Камчия-Емине</i>	1: в, е, ж, з, и, к, л, 1; 2: г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1; 3: г, д, е, ж, з, и, к; 4: в, г, д, е, ж; 5: б, в, г, о, п; 6: а, б, в, 1; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15: б, в, г, д, е, л, м, 1, 2; 16; 17; 18: а, б, в, г, д, п, р, 1, 2; 33: а, б, в, г, д, е, ж; 34: б, в, г, д, е, ж, з, и, л, 1; 35; 37; 40: а, б, в, д, ж, з, 1, 2; 79: з; 86: и; 92: д; 95: д; 106: а, б, з; 108: б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4; 188; 189; 190; 191; 192; 193; 194: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, ш	2385.7
BG0000501 <i>Голяма Камчия</i>	78: с1, о2, 5, 10, 11; 250: д8, с7, т7	0.9
BG0002038 <i>Провадийско-Роякско плато</i>	49: а, б, в, г, д, о, п; 50: а, б, в, г, д, е, к, 1; 51: а, б, в, г, н; 54; 55; 56; 59; 72: е, ж, н, о, п, с, т, у, ф, х, ц, щ; 76: з1, и1, м1, 14; 78: с1, б2, о2, 5, 10, 11; 250: с7, т7; 267: е, ж, л1, м1, н1, ф1, х1, ш1	465.1
Всичко		3931.0

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, които представляват:

1. ЗГГФ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ЗГГФ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метровата ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ЗГГФ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ДГС Смядово няма определени ГВКС, покриващи изискванията на т.1-7 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, представляващи:

1. ЗГГФ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
2. Гори създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси.
3. Гори предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегорборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегорборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

За територията на ДГС Смядово са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 1 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

1. ЗГГФ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;

Гори с наклон над 30°, отдели: 1д; 2г,д; 3б,в,г; 4б,в,д,е; 8б,в,г; 10г; 41в; 43а; 44-2; 46-2; 54д; 55з; 57а; 59в; 64в; 65в; 66з,м; 67в; 73-1; 75н,5; 76д,и; 77-1; 78е; 81-1,2; 82и,1,3; 106в,г; 107д; 111-3; 112з; 119д; 120л; 121б; 123ж; 124а,и; 126д; 127д; 130-1; 131-2; 132-1; 134и; 137е,2; 138а; 140з,1,3; 141д; 143ж,2; 144и; 150м,1,2; 152д,1,3; 153-1,2; 154в,г; 161ж; 204и; 208а; 209м; 231в,з; 233д,е; 234з,и; 245е.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.

2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвисти терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.
2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:
 - ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
 - ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.
3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:
 - ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
 - ✓ Площна динамика на свлачището;
 - ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;
 Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. и максимум 250 м. и състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топоволи култивари.

За територията на ДГС Смядово въз основа на геобазата данни са определени широколистни гори от бук, дъб и габър (общо около 2 500 ха), които имат ролята на бариери за разпространението на пожари в иглолистните гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.
3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).
3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ДГС Смядово са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5, свързани със защита на инженерни съоръжения.

Таблица 5. Списък на отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.5

Гори отговарящи на определението за ВКС 4.5.	Отдели и подотдели
Точка 3. Защитна ивица край второкласен път Шумен – Карнобат	35 з, и, к, 2, 3, 4; 37 в, д, 1, 2; 40 г, д, 3, 4; 42 ж; 108 ж, з, 1; 109 ж, з 4; 110 ж, з, 1; 111 д, е, и, м, н, 3; 240 ж; 242 а, ж, з; 243 а, ж, з, и, к, 1, 2;
Точка 3. Защитна ивица край ж.п. линия Шумен – Комунари	249 г, 1;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

В горите за защита на инженерни съоръжения се препоръчва отгледните сечи да се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, при което да не се намаляват съществено защитните функции. Това изисква прилагане на сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности* и коренното население* (вкл. поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхно участие.

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- ✓ Дърва за огрев и битови нужди
- ✓ Паша и фураж – сено и листна маса
- ✓ Гъби
- ✓ Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- ✓ Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

ТП ДГС “Смядово” обхваща горските територии попадащи в Община Смядово, като включва **17060,8** ха. държавни горски територии. В общината и съответно в териториалния обхват на ТП ДГС “Смядово” попадат землищата на 10 населени места, като общият брой на жителите с постоянен адрес на територията по данни от последното преброяване 2011 година е 7428 души.

Територията на Община Смядово и ДГС Смядово се отличава с висок дял на земеделските територии, като дялът на населените места и урбанизираните територии е по-нисък от средния дял за страната. Това показва сравнително ниска фрагментация на територията. В същото време, дялът на горските територии в стопанството е много висок, което е показателно за по-висока значимост на ресурса за общината и региона, водещо съответно до осигуряване на по-голяма заетост и приходите в местната икономика от страна на горския сектор.

Демографските процеси в община Смядово, респективно на територията на ДГС Смядово са с трайни неблагоприятни тенденции. Съществува тенденция към постоянно намаляване на населението на общината още от 1985 година насам през всички преброявания, като се отчита спад както в броя на населението, така и по отношение на неговата средна гъстота - в резултат на емиграциите и отрицателния естествен прираст. Към януари 2005 г. общината има население по настоящ адрес 8 156 души, като в гр. Смядово са живеели 4 474 души, а по селата 3 559. За сравнение при националното преброяване от 2011 г. постоянно живеещото население на общината е 7428 души, като от тях 4202 души живеят в общинския център – гр. Смядово (53%) и 3226 души (47%) в селата. Средната гъстота на населението в общината е значително под средната гъстота за страната. Общината може да се окачестви като "селска" или от така наречените селски райони.

На територията на ТП ДГС Смядово се намират 10 селища, от които 9 села и 1 град – административният център. Това са гр. Смядово (4202 души) и селата Кълново (208 души), Бял Бряг (270 души), Янково (772 души), Ново Янково (131 души), Жельд (71 души), Черни връх (168 души), Веселиново (739 души), Александрово (73 души) и Риш (794 души).

В община Смядово преобладават селищата под 200 жители и от 200 до 499 души – в тях живеят 14 % от жителите на общината. В трите най-големи села – Риш, Веселиново и Янково (с население между 700 и 990 жители) живее 33 % от населението на общината. Групата на селищата над 1000 жители е представена само от гр. Смядово.

Дялът на хората в трудоспособна възраст в община Смядово е по-нисък от средния за областта и страната. Трябва да се отбележи, че населението в под трудоспособна възраст е почти два пъти по-малко от това в над трудоспособна възраст. Равнището на безработица в общината следва тенденцията към намаляване през последните години, но все още е високо и се задържа малко над средните стойности за страната и за областта – около 19%. Трайното утвърждаване на високо равнище на

безработицата в общината е в пряка връзка с увеличаващият се брой на домакинствата нуждаещи се от социално подпомагане.

Всички населени места на територията на общината, респективно на територията на ДГС Смядово, са водо- и електроснабдени. Водоснабдяването за питейно-битови и промишлени нужди в общината се осъществява посредством 11 бр. каптажи, 9 бр. шахтови кладенци и 3 бр. тръбни кладенци. Във всяко населено място има изградени напорни резервоари - за селата по един, а за града - 3 бр. (общо 12 бр.). Дължината на външната водопроводна мрежа е около 50 км., а вътрешната водопроводна мрежа е с обща дължина около 180 км.

На територията на Община Смядово работи пречиствателна станция за биологично пречистване на отпадни води. Поради липса на химически замърсители през последните 7 г., станцията работи само на стъпало “механично утаяване”.

Трансформаторната мощност в подстанцията на гр. Смядово е запазена с два независими 110 KV далекопровода и е достатъчна за нуждите на общината. Трафопостовите са 80 бр. Всички населени места от общината са обезпечени от гледна точка на електроснабдяването.

Селищата в общината са обезпечени с телефонни и транспортни връзки, които осигуряват добра комуникация и обслужване. В Община Смядово имат покритие три GSM оператора – Йетел, А1 и Виваком. Съществува Общински радиовъзел, обслужващ абонати в гр.Смядово, с.Кълново, с.Веселиново, с.Риш, с.Янково и с.Бял бряг. Мрежата се използва и за връзка с населението при оповестяване на бедствия, аварии и катастрофи. Интернет се доставя от два доставчика в общината, потреблението му нараства през последните години. Телефонните централи обслужват всички населени места, като всички домакинства имат достъп до комуникационната мрежа. Пощенски клонове има в гр. Смядово, с. Янково, с. Риш, с. Веселиново.

Със съседните общини транспортното обслужване се осъществява по второкласен път 73 (Шумен – Карнобат) и три третокласни (Ивански – Дългопол, Смядово – Велики Преслав, Риш – Върбица), като те обслужват половината от населените места от общината. Останалите населени места се обслужват от мрежа общински пътища.

През общината преминава железопътна линия Шумен – Комунари, обслужваща гр.Смядово и две села (Бял бряг, Желъд).

Анализът на структурата на местната икономика според оценка по приходи и материални активи показва, че селското и горското стопанство е с най-голям дял в общинската икономика с 31% участие. Следват преработващата индустрия с 19% дял, търговия и ремонт на МПС и лични вещи с 19% дял, сектор Здравеопазване и социални дейности - 15% дял. Секторът на търговията, строителството, транспорта, складирането и другите услуги с общо 16% дял в постъпленията към местната икономика. Поради това структурата на местната икономика може да бъде определена като аграрно-промишлена.

С определящо значение за местната икономика за осигуряване на заетост е обслужващият сектор (администрация, услуги и търговия) с 501 заети лица. На второ място по относителен дял е отрасъл Преработваща промишленост с 263 заети лица. На трето място, но с голямо значение е сектор Селско и горско стопанство – тук средно за последните години са заети 132 лица, а отрасълът има 15% дял в заетостта на общината.

На територията на Община Смядово са регистрирани 55 бр. земеделски производители, които се занимават основно с отглеждането на животни (говеда, овце, свине, пчели, зайци) и култури (пшеница, ечемик, царевича, слънчоглед). На нископродуктивните земеделски земи виреят и се отглеждат предимно етерично-маслени култури (лавандула).^[1]Подходящите природни дадености позволяват създаване на трайни насаждения (ябълки, праскови, череша, хмел и др.) и зеленчукови култури, което води до увеличаване на местната ангажираност и създаване на нови работни места. През последните години значително нараства броя на животните, отглеждани на територията на Община Смядово, но производството е засегнато от променливостта в изкупните цени на готовата продукция от месо, мляко и млечни продукти.^[2]Най-характерно за Община Смядово е отглеждането при пасищни условия на черната източно-балканска порода свине, от чието месо се е изработвала още от 1924 година прочутата Смядовска луканка. Отглеждането на животни се извършва предимно в личните стопанства, обслужвани от три ветеринарномедицински служби със седалища: гр. Смядово, с. Веселиново и с. Янково.^[3]В с. Янково и с. Александрово се намират 2 микроязовира, подходящи за напояване на земеделски площи и за произвеждане на риба. Традиционно е отглеждането на птици, основно кокошки носачки за задоволяване на лични потребности. Рязко нараства и броя на пчелните кошери, в резултат от добрия пазар на пчелен мед.

На територията на ДГС Смядово са регистрирани общо 4 фирми в горския сектор. Една от тях извършва добив на дървесина и преработка, а други три извършват добив на дървесина и продажба на дърва за горене.

Наред с големия дял на горския сектор в разпределението на трудовата заетост в региона, горските ресурса са от голямо значение за общината и местното население. Горите, заедно със земеделските земи, представляват основните ресурси в общината, от една страна, а от друга дървесината е от основно значение за осигуряване отоплението и битовите нужди на местното население на територията на общината.

Икономическото значение на горите на територията на ДГС “Смядово” е като източник на строителна дървесина и дървесина за индустриална преработка, както и в голяма степен като източник на дърва за огрев. ДГС Смядово добива годишно около 33-34 хил. м³ дървесина, като от тях за нуждите на местното население, съответно: 2019 г. – 2144 пр. м³, 2020 г. – 1213 пр. м³, 2021 г. – 2884 пр. м³ дърва.

Голяма част от домакинствата от местното население в общината, включително в гр. Смядово, използват дърва за огрев за отопление и/или готвене. Основен източник за снабдяване на населението с дърва за отопление и битови нужди са държавните гори, тъй като те заемат около 85% от всички горски територии в общината. Цената на дървата за населението предлагана от ДГС Смядово е преференциална, по-ниска от пазарните цени на дървесината за промишлеността. В кметствата се изготвят списъци на домакинствата за социално подпомагане, както и списъци за нуждите от дърва за огрев и строителен материал на всички домакинства, които се съгласуват и предоставят за изпълнение на ДГС Смядово. От страна на местното население няма оплаквания по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и цената на дървения материал.

Местното население не е ограничено и отделно от ползването на дърва за огрев, свободно ползва и различни видове недървесни горски продукти (НДГП) за собствени нужди или за допълнителни доходи. В горските територии в обхвата на ДГС Смядово събирането и изкупуването на НДГП не представлява основен поминък за местното население или за бизнеса, но има традиции и е развито.

След преминаването през България на болестта Африканска чума по свинете през 2018-2019 г. и умъртвяването на стадата от Източно-балканска свиня попадащи в териториалния обхват на ТП ДГС “Смядово”. През последните години няма заявки за паша в ДГТ.

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрен Ловностопански план. Поради слабото антропогенно въздействие върху природната среда, животинският свят на територията на общината е относително добре съхранен и разнообразен. Макар и с необилни и в недобро състояние популации, интерес за ловен туризъм представляват дивата свиня, благородният елен, сърната, лисицата, дивият заек, а от пернатия дивеч – фазан, яребица и пъдпъдък. В горите се срещат чакал, дива котка, катерица, сънливец, златка, белка, язовец и други. В района на ДГС Смядово има 10 ловни района на ловни дружинки, които обхващат земеделски и горски територии. При извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на ДГС “Смядово” уведомяват председателите на съответните дружинки, за да се съгласуват дейностите.

Орнитофауната е представена не само от многобройни местни видове, но и от множество прелетни птици, повечето от които са защитени видове. Значително е разнообразието от влечуги и земноводни, а рибното богатство на реките Голяма Камчия и Брестова е предпоставка за развитие на риболовен туризъм.

На територията на община Смядово съществуват благоприятни условия за развитие на алтернативен туризъм (еко-, селски, и др.). Общината трябва да залага все повече в развитието си на такъв вид туризъм. Той представлява една от възможностите за разрешаване на част от проблемите свързани с безработицата в общината.

Добрата инфраструктура, развитите земеделие, промишленост и търговия в района, не могат да се смятат за пример за зависимост на населението от дадени горски територии и безалтернативност в приходите на домакинствата на територията на ТП ДГС Смядово.

Това се потвърждава и от проведените консултации с кметствата на отдалечените и малките села, които са най-зависими от горските ресурси предвид демографията им със значително застаряващо и нетрудоспособно население (Ново Янково, Желъд, Черни връх, Александрово). Данните от консултациите показват също, че местното население не е безалтернативно по отношение ползванията и приходите от горите и поради това може да се смята, че ВКС 5 не се проявява на територията на ДГС Смядово, съгласно изискванията на националното ръководство за определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

Високото социално значение и ключово място на горските ресурси в района на Община Смядово, както и големия дял на сектор горско стопанство за осигуряване на заетост и приходи на населението, не може да се пренебрегва при дейностите по управлението на горите. Не трябва да се допуска преексплоатация на ресурсите, което в бъдеще би могло да доведе до сериозни социални конфликти. Проблеми биха възникнали също, ако в следствие неправилна търговска политика се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал в резултат на необходимост от доставянето му от други региони. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ДГС Смядово с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- ✓ Най-уязвима група по отношение гарантирането на дървата за огрев са жителите в селата. ДГС Смядово трябва да предвижда възможности за задоволяване на нуждите на домакинствата, които средно за страната са определен на около 8м³ дърва на домакинство за отоплителен сезон;
- ✓ Да продължат да се ползват и да се развиват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в горските територии, като това се планира въз основа на програма за ползване базирана на инвентаризация на всички горски ресурси и норми за устойчивото им ползване и възпроизводство;
- ✓ Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- ✓ Мероприятията да се планират и обхващат цялата територия на горскостопанските единици;
- ✓ Да се актуализира Горскостопанският план на стопанството, отчитайки действителното състояние на насажденията, както и да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в същия Горскостопански план.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение, и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение.

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;
2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;
3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);

4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по Приложение 6.

Към момента на извършване на настоящото изследване, на територията на ДГС Смядово няма установени горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

Горски територии с регионално значение за развитие на туризма на територията на ДГС Смядово представляват следните обекти:

- В местността „Челеклията”, с.Веселиново се намират естествени находища червен божур, понтийска ведрица (тя представлява балкански ендемит) и момкова сълза. Те са защитени растения. Достъпът до обекта за туристически посещения е затруднен, но обектът е предпоставка за развитие на екологично-познавателен туризъм.

- В местността „Дебелеца”, с.Веселиново се намира вековна буково-габърова гора. До местността има път в добро състояние и обектът е достъпен за туристически посещения.

- В местността „Скока”, с.Веселиново се намира пещерата „Скока” с дължина 40 метра. В местността се намират и голям и малък водопад. Достъпни са за туристически посещения. Пътят до там е в добро състояние.

Горе посочените местности като отдели са посочени в таблица № 1 от доклада.

- Интерес от гледна точка на туризма представляват и могилиците и крепостите разположени в гр.Смядово, с.Кълново, с.Янково, с.Веселиново, с.Бял бряг, с.Жълъд, с.Черни връх и с.Риш.

- Интерес от гледна точка на историко-познавателния туризъм представлява крепостта „Челина”. Тя е от местно значение. Намира се на 3.5 км южно от гр.Смядово. Обектът е достъпен за туристически посещения, отдел 248 „к“.

- Интерес от местно значение представлява и крепостта „Лисичка кале”, която се намира на 8 км. югозападно от гр.Смядово. Достъпна е за туристически посещения, отдел 10 „в“ и 10 „г“.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, реконструкции, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни екстериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

През 5 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ДГС Смядово.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГОРСКОСТОПАНСКИЯ ПЛАН и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Мониторингът да се провежда чрез документална проверка и снимков материал.